

OPENBARING
VOOR
IEDEREEN

In deze serie verschenen delen

Matteüs voor iedereen, twee delen

Marcus voor iedereen

Lucas voor iedereen, twee delen

Johannes voor iedereen, twee delen

Handelingen voor iedereen, twee delen

Paulus voor iedereen, Romeinen, twee delen

Paulus voor iedereen, 1 Korintiërs

Paulus voor iedereen, 2 Korintiërs

Paulus voor iedereen, Galaten, Tessalonicenzen

Paulus voor iedereen, Gevangenisbrieven (Efeze,

Filippenzen, Kolossenzen, Filemon)

Paulus voor iedereen, Pastorale brieven

Hebreeën voor iedereen

Algemene zendbrieven voor iedereen

Openbaring voor iedereen

■

OPENBARING

voor

IEDEREEN

MET BIJBELSTUDIEGIDS

■

TOM
WRIGHT

© Nicholas Thomas Wright 2011

Oorspronkelijk uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titels *Revelation for Everyone en For Everyone Study Guides*
Revelation

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2019

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling Monica van Bezooijen
Omslagontwerp Monica Capoferri
Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943252

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Introductie</i>	9
<i>Kaart waarop de zeven gemeenten in Klein-Azië staan</i>	12

1 TIMOTEÛS

Openbaring 1,1-8	Kijk! Hij komt eraan!	13
Openbaring 1,9-20	Jezus geopenbaard	18
Openbaring 2,1-7	De brief aan Efeze	23
Openbaring 2,8-11	De brief aan Smyrna	28
Openbaring 2,12-17	De brief aan Pergamum	33
Openbaring 2,18-29	De brief aan Tyatira	39
Openbaring 3,1-6	De brief aan Sardes	44
Openbaring 3,7-13	De brief aan Filadelfia	48
Openbaring 3,14-22	De brief aan Laodicea	53
Openbaring 4,1-6a	In de troonzaal	59
Openbaring 4,6b-11	Aanbidding van de schepper	64
Openbaring 5,1-7	De leeuw, het lam	69
Openbaring 5,8-14	Waardig is het lam	74
Openbaring 6,1-8	Vier ruiters	79
Openbaring 6,9-17	De dag komt!	84
Openbaring 7, 1-8	De verzegeling van Gods volk	89
Openbaring 7,9-17	De grote verlossing	93
Openbaring 8,1-5	Het gouden wierookvat	98
Openbaring 8,6-13	De plagen beginnen	102
Openbaring 9,1-12	Aanval van sprinkhanen	107
Openbaring 9,13-21	De vurige ruiters	111
Openbaring 10,1-11	Een kleine boekrol	116
Openbaring 11,1-14	Twee getuigen	121

INHOUD

Openbaring 11,15-19	Het lied van overwinning	127
Openbaring 12,1-6	De vrouw en de draak	132
Openbaring 12,7-18	De draak is woedend	136
Openbaring 13,1-10	Een eerste beest	141
Openbaring 13,11-18	Een tweede beest	146
Openbaring 14,1-5	De keurtroepen van het lam	151
Openbaring 14,6-13	Een oproep tot standvastigheid	156
Openbaring 14,14-20	De oogst binnenhalen	161
Openbaring 15,1-8	Voorbereiding op de laatste plagen	166
Openbaring 16,1-9	De eerste vier plagen	171
Openbaring 16,10-21	De laatste drie plagen	175
Openbaring 17,1-8	Het grote Babylon	180
Openbaring 17,9-18	Het beest en de hoer	185
Openbaring 18,1-8	Babylons plagen	190
Openbaring 18,9-24	Het oordeel over Babylon	195
Openbaring 19,1-10	Gods overwinning	200
Openbaring 19,11-21	Het beest verslagen	205
Openbaring 20,1-6	Duizend jaar regeren	210
Openbaring 20,7-15	Laatste oordeel	217
Openbaring 21,1-5	Nieuwe hemel, nieuwe aarde	223
Openbaring 21,6-21	Het nieuwe Jeruzalem	228
Openbaring 21,22 – 22,7	God en het lam zijn er	234
Openbaring 22,8-21	‘Ik kom spoedig’	240
	<i>Woordenlijst</i>	247
	BIJBELSTUDIEGIDS	268
	<i>geschreven samen met Kristie Berglund</i>	

Voor
Oliver en Rebecca
die zich verheugen over Gods nieuwe schepping

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze vervuld waren van een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend bezworen had dat hij Jezus niet eens kende. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon Hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die toen naar hem aan luisterden.

‘De belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan *iedereen* bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

INTRODUCTIE

Jezus – werden wijdverspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal gesproken geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

Tegenwoordig vinden veel mensen Openbaring het moei-

¹ Het vertalen van Wrights bijbelvertaling zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [noot van de vertaler]

INTRODUCTIE

lijkste boek van het Nieuwe Testament. (Velen hanteren zelfs de verkeerde naam: het is Openbaring, enkelvoud, niet 'Openbaringen', meervoud!) Het boek zit vol vreemde, lugubere en soms bizarre en gewelddadige beelden. Je zou denken dat wij, in onze wereld met ingenieuze films en dvd's, vol complex, fantasierijk beeldmateriaal, ons als een vis in het water zouden voelen bij Openbaring. Blijkbaar werkt het niet altijd zo. Als gevolg daarvan lopen de mensen die zich helemaal op hun gemak voelen in de evangeliën, Handelingen en Paulus' brieven met een grote bocht om Openbaring heen. Ze hebben het gevoel dat ze er niet echt thuishoren. Het tegendeel is echter waar!

Het boek Openbaring biedt een van de meest heldere, duidelijke inzichten in Gods uiteindelijke doel met heel de schepping. Het laat zien hoe de krachten van het kwaad, die op duizend-en-een manieren werkzaam zijn, met name in afgodische en tirannieke politieke systemen, kunnen worden verslagen. En het laat tegelijk zien dat ze al zijn verslagen, door de overwinning van Jezus de messias en de daaruit voortvloeiende, kostbare overwinning van zijn volgelingen. Onze wereld is niet minder gecompliceerd en gevaarlijk dan de wereld aan het eind van de eerste eeuw, toen dit boek werd geschreven. We zijn het aan onszelf verplicht om de heerlijke beelden van Openbaring te duiden en te omhelzen, terwijl we proberen om getrouw te getuigen van Gods liefde in een wereld vol geweld, haat en achterdocht. Dus hier is: *Openbaring voor iedereen!*

Tom Wright

De zeven kerken van Klein-Azië

OPENBARING 1,1-8

Kijk! Hij komt eraan!

¹Openbaring van Jezus Christus, die hij van God ontving om aan de dienaren van God te laten zien wat er binnenkort gebeuren moet. Hij heeft zijn engel deze openbaring laten meedelen aan zijn dienaar Johannes. ²Johannes maakt bekend wat God gesproken heeft en waarvan Jezus Christus heeft getuigd; dit heeft hij allemaal gezien.

³Gelukkig is wie dit voorleest, en gelukkig zijn zij die deze profetie horen en zich houden aan wat hier gezegd wordt. Want de tijd is nabij.

⁴Van Johannes, aan de zeven gemeenten in Asia. Genade zij u en vrede van hem die is, die was en die komt, en van de zeven geesten voor zijn troon, ⁵en van Jezus Christus, de betrouwbare getuige, de eerstgeborene van de doden, de heerser over de vorsten van de aarde. Aan hem die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft bevrijd door zijn bloed, ⁶die een koninkrijk uit ons gevormd heeft en ons heeft gemaakt tot priesters voor God, zijn Vader – aan hem komt de eer toe en de macht, tot in eeuwigheid. Amen.

⁷Hij komt te midden van de wolken, en dan zal iedereen hem zien, ook degenen die hem doorstoken hebben. Alle volken op aarde zullen over hem weklagen. Ja, amen.

⁸‘Ik ben de alfa en de omega,’ zegt God, de Heer, ‘ik ben het die is, die was en die komt, de Almachtige.’

De lichten doofden; het verwachtingsvolle geroezemoes van het publiek verstomde. Al snel was het aardedonker in het theater. De muziek begon, eerst zacht en mysterieus, maar al snel steeds harder, aanzwellend, hoger en hoger. De climax was nog maar net bereikt, of het doek ging plotseling omhoog. Onze adem stokte, niet alleen door het plotselinge, felle licht, maar ook door wat we zagen.

Het toneel was schitterend ingericht, zodat we het gevoel

OPENBARING 1,1-8 Kijk! Hij komt eraan!

hadden dat wij, het publiek, ons in een gigantische kamer bevonden, waarvan een gedeelte werd weergegeven. Bijna meteen kwamen er overal acteurs tevoorschijn, verstopt in de gehoorzaal, zodat hun stemmen te horen waren om ons heen, terwijl ze zich naar het podium begaven. En het podium zelf, dat ontworpen was als een grote zaal in een kasteel, stond al voor de helft vol mensen en dieren. De verwachtingen waren gespannen: er ging vast en zeker iets belangrijks gebeuren...

Ik laat het aan de lezer over om te raden om welk toneelstuk het ging. Maar bij het begin van Openbaring, dit zo fraaie en raadselachtige Bijbelboek, gaat het erom dat we het idee van een *openbaring* zelf gaan begrijpen. Dat is het woord dat men is gaan gebruiken als titel voor het boek (let op: niet 'openbaringen', meervoud). Dat komt deels doordat het oorspronkelijke woord, 'apocalyps', niet zo bekend was in de tijd van de vroegste vertalingen. Het woord 'apocalyps' en zijn neefje 'apocalyptisch' zijn nu natuurlijk veel bekender geworden in het Nederlands. Misschien wel veel te bekend: ze verwijzen niet zozeer naar de plotselinge onthulling van een waarheid die eerder verborgen was, maar naar 'apocalyptische' gebeurtenissen, gewelddadige en verontrostende zaken zoals natuurrampen (aardbevingen, vulkaanuitbarstingen, tsunami's) of grote en afschuwelijke menselijke daden. In die zin was 11 september 2001 een 'apocalyptische' gebeurtenis.

Maar dat is niet zozeer de betekenis van 'openbaring' of 'apocalyps' in dit boek. De auteur van het boek, Johannes – soms 'Johannes de Ziener' of 'Johannes de goddelijke' genoemd, en soms (wellicht ten onrechte) gezien als de Johannes die de evangeliën en brieven schreef – kiest voor een schrijfstijl die in de Joodse wereld van zijn tijd heel bekend was. Men schreef op deze wijze om de visioenen en 'openbaringen' beschikbaar te maken die heilige, biddende mensen te zien kregen terwijl zij worstelden met de vraag

OPENBARING 1,1-8 Kijk! Hij komt eraan!

naar Gods plannen, en hoe erop te reageren. Gods volk voelde zich als theaterpubliek dat in het donker zit te wachten. Ze bestudeerden de oude geschriften en spraken hun gebeden uit. Aan de muziek kon je horen dat er iets spannends zou gaan gebeuren, maar niemand wist goed wat. Maar dan, alsof iemand helemaal alleen in een theater zit voor de eerste voorstelling, ziet de *ziener* – het woord weerspiegelt de realiteit, ‘iemand die iets ziet’ wat andere mensen niet zien – hoe het doek plotseling omhooggaat. In een flits is de ziener getuige van een bedrijf; hij wordt zelfs uitgenodigd om mee te spelen in een bedrijf, dat deel uitmaakt van Gods toneelstuk waaraan geen einde komt.

Openbaring – het idee, en het boek – is gebaseerd op de oude Joodse overtuiging dat Gods sfeer van zijn en handelen (**hemel**) en onze sfeer (aarde) uiteindelijk niet gescheiden zijn door een grote kloof. Op allerlei wijzen ontmoeten ze elkaar, versmelten en vermengen ze met elkaar. In het oude Jodendom vond dit op ultieme wijze plaats in de **tempel** in Jeruzalem. Dat is belangrijk voor het vervolg. De meeste mensen lijken dat niet te zien. Zij zien slechts de aardse kant van het verhaal. Sommigen zijn zich er wel van bewust dat er meer is, zonder goed te weten wat dat dan is. Het oude Jodendom probeerde beide kanten van het verhaal te zien, hoewel dat vaak veel moeite kostte.

De eerste christenen geloofden dat Jezus uit Nazaret in eigen persoon de plek was geworden waar hemel en aarde elkaar ontmoeten. Als ze naar hem keken, en nadachten over zijn dood en vooral over zijn **opstanding**, geloofden ze dat ze regelrecht in Gods eigen wereld konden blikken. Zo konden ze iets van Gods doelstellingen begrijpen – dingen waarvan niemand daarvoor een voorstelling had.

Maar daar bleef het niet bij. Terwijl de vroegchristelijke beweging groeide en sterker werd, kwamen er nieuwe vragen. Wat deed God nu? Wat waren zijn plannen voor de kleine gemeenten, overal verspreid in het gebied rond de

OPENBARING 1,1-8 Kijk! Hij komt eraan!

Middellandse Zee? Waar ging het allemaal heen?

En vooral, waarom stond God toe dat volgelingen van Jezus te maken kregen met vervolging? Welk standpunt moesten ze innemen, nu ze geconfronteerd werden met de snelstgroeïende ‘religie’ van die tijd, namelijk de aanbidding van de Romeinse keizer? Moesten ze weerstand bieden?

Er waren wellicht verschillende groepen christenen in het oude Turkije, waar Johannes waarschijnlijk gevestigd was. Waarschijnlijk waren de meesten van hen arm en kwamen ze samen in elkaars huizen. Tegelijkertijd werden er grote en luxueuze tempels gebouwd voor de keizer en zijn familie in verschillende steden. De mensen lieten Rome maar al te graag zien hoe loyaal ze waren. Wat zou Jezus daar zelf over gezegd hebben? Verdeden de christenen uiteindelijk toch hun tijd, door een gekruisigde Jood te volgen in plaats van de ene die overduidelijk de ‘heer van de wereld’ was?

Openbaring is geschreven om die vraag met een ‘nee’ te beantwoorden – en om daarnaast nog veel meer te zeggen. De kern van het boek bestaat uit een nieuwe ‘openbaring van Jezus **Christus**’ (vers 1). Met een hoofd en een hart dat vol was van de Joodse Schrift ontdekte Johannes tijdens een bepaalde gelegenheid, terwijl hij bad, dat het doek omhoogging. Hij stond oog in oog met Jezus zelf.

We komen hierop terug bij de volgende passage. Maar in dit gedeelte, de introductie op de introductie van zijn boek, leren we al vijf belangrijke dingen over wat voor soort boek dit is en hoe we het zouden moeten lezen. (Het spreekt vanzelf dat we het aandachtig biddend en nadenkend moeten lezen, zodat we gereedstaan als God het gordijn opzijschuift en wij ook een blik opvangen van meer dan we ons hadden voorgesteld.)

Allereerst is dit boek een *openbaring* in vier fasen. Het gaat over iets wat God heeft geopenbaard aan Jezus zelf en wat Jezus vervolgens, via een engel, doorgeeft aan ‘zijn dienaars’ door een specifieke dienaar, Johannes (vers 1). God –

OPENBARING 1,1-8 Kijk! Hij komt eraan!

Jezus – een engel – Johannes – kerken. Deze lijnen gaan naarmate het boek vordert steeds meer door elkaar heen lopen, maar dit raamwerk blijft de grondslag vormen.

Ten tweede heeft het boek de vorm van een rondzend-brief. Er is sprake van afzonderlijke brieven in hoofdstuk 2 en 3 aan de zeven gemeenten in west-Turkije, maar het boek als geheel is een brief van Johannes aan alle gemeenten, waarin hij hun vertelt wat hij heeft gezien.

Ten derde is het boek een *profetie* (vers 3). Net als veel profeten in het oude Israël put Johannes graag uit eerdere Bijbeltradities. Ook die waren openbaringen van God en zijn plannen. Keer op keer duiken ze opnieuw op, in nieuwe vormen.

Ten vierde fungeert het boek als een *getuigenis* (vers 2). Als dit woord wordt gebruikt, moeten we denken aan de volgende zaken:

(a) Het heeft meestal de volgende strekking: God belegt uiteindelijk een grote hemelse rechtszitting. Bij die rechtszitting vormt het ‘getuigenis’, gegeven door Jezus en zijn volgelingen, de sleutel tot het uiteindelijke oordeel en vonnis.

(b) Vaak wordt het woord gebruikt waar ons woord ‘martelaar’ vandaan komt. Zij die dit ‘getuigenis’ geven kunnen geroepen worden om te lijden, of zelfs om te sterven vanwege hun woorden.

Het vijfde en verreweg het belangrijkste: alles wat nog komt vloeit voort uit de centrale figuur, Jezus zelf, en uiteindelijk uit God de Vader, ‘die is en die was en die komt’ (vers 4, 8). Johannes slaagt erin om zelfs in deze korte inleiding veel te onthullen van wat hij gelooft over God en Jezus, en over het goddelijke plan. God is de Almachtige, het begin en het einde (vers 8: alfa en omega zijn de eerste en laatste letters van het Griekse alfabet, en deze titel komt aan het begin en het einde van Johannes’ boek voor (zie 22,13)). Andere ‘heren’ en heersers zullen vergelijkbare titels opeisen,

OPENBARING 1,9-20 Jezus geopenbaard

maar er is slechts een God aan wie ze toebehoren.

Jezus is de ene die, door zijn dood en opstanding, Gods plan in vervulling heeft laten gaan. Zijn liefde voor zijn volk, zijn bevrijding van hen door zijn zelfopoffering, zijn plan voor hen (niet alleen om hen te redden, maar om hen in dienst te nemen voor belangrijk werk) – dat alles wordt hier kort genoemd in vers 6. En vooral is Jezus de ene die spoedig terug zal keren om het werk af te maken, om zijn heerschappij te vestigen op aarde zoals in de hemel.

Niemand in de eerste eeuw wist precies wanneer Jezus zou terugkeren. Wij wachten vandaag nog steeds op dat moment. Maar het christelijk leven en het geloof in deze ene God hebben alleen zin als je ervan uitgaat dat hij inderdaad zal komen om alles ten slotte recht te zetten.

We gaan er eens goed voor zitten, zetten alle zorgen uit ons hoofd, en wachten tot het doek omhooggaat.

OPENBARING 1,9-20

Jezus geopenbaard

⁹Ik, Johannes, uw broeder, die net als u in ellende verkeer, maar ook door Jezus met u deel in het koninkrijk en in standvastigheid – ik was op het eiland Patmos omdat ik over God had gesproken en van Jezus had getuigd. ¹⁰Op de dag van de Heer raakte ik in vervoering. Ik hoorde achter me een luide stem, die klonk als een bazuin ¹¹en die tegen me zei: ‘Schrijf alles wat je ziet in een boek en stuur dat naar de zeven gemeenten, naar Efeze, Smyrna, Pergamum, Tyatira, Sardes, Filadelfia en Laodicea.’ ¹²Ik draaide me om, om te zien welke stem er tegen mij sprak. Toen zag ik zeven gouden lampenstandaards, ¹³en daartussen iemand die eruitzag als een mens. Hij was gekleed in een lang gewaad en had een gouden band om zijn borst. ¹⁴Zijn hoofd en zijn haren waren wit als witte wol of als sneeuw, en zijn ogen waren als een vlam-

OPENBARING 1,9-20 Jezus geopenbaard

mend vuur. ¹⁵Zijn voeten gloeiden als brons in een oven. Zijn stem klonk als het geluid van geweldige watermassa's. ¹⁶In zijn rechterhand had hij zeven sterren en uit zijn mond kwam een scherp, tweesnijdend zwaard. Zijn gezicht schitterde als de felle zon. ¹⁷Toen ik hem zag viel ik als dood voor zijn voeten neer. Maar hij legde zijn rechterhand op me en zei: 'Wees niet bang. Ik ben de eerste en de laatste. ¹⁸Ik ben degene die leeft; ik was dood, maar ik leef, nu en tot in eeuwigheid. Ik heb de sleutels van de dood en van het dodenrijk. ¹⁹Schrijf daarom op wat je gezien hebt, wat er nu is en wat hierna zal gebeuren. ²⁰Dit is de betekenis van de zeven sterren die je in mijn rechterhand zag en van de zeven gouden lampenstandaards: de zeven sterren zijn de engelen van de zeven gemeenten, en de zeven standaards zijn de zeven gemeenten zelf.

Een paar jaar geleden was er een zonsverduistering. Zoiets gebeurt maar zelden en als je er getuige van bent, is dat een fantastische ervaring. Maar naar de zon staren terwijl hij verdwijnt achter de maan en vervolgens aan de andere kant weer tevoorschijn komt, is gevaarlijk. Als je door een verrekijker kijkt of een telescoop, dan is de zon zo krachtig dat je permanente oogbeschadiging kunt oplopen. Je kunt er zelfs blind van worden.

In dit geval werd er op radio en tv en in de kranten gewaarschuwd om voorzichtig te zijn. Kijk alleen, zei men, door speciale donkere glazen. Uiteindelijk werd iemand die blijkbaar weinig kaas had gegeten van dit natuurverschijnsel er heel boos over. Hierbij was, zo dacht hij, toch de volksgezondheid in het spel. Een brief werd gestuurd naar de *Times*: als dit evenement zo gevaarlijk was, waarom stond de overheid het dan eigenlijk toe?

Gelukkig is zelfs de meest dictatoriale regering nog niet in staat om macht uit te oefenen over de zon en de maan. Maar als we Johannes horen spreken over zijn visioen van Jezus, kunnen we zeker denken aan het gevaar van zonlicht op

OPENBARING 1,9-20 Jezus geopenbaard

volle sterkte. Terwijl ik dit schrijf schijnt er net een waterig zonnetje; en zelfs dan kan ik er maar een seconde naar kijken voor ik mijn blik moet afwenden. Als Johannes dus, denkend aan de heldere, mediterrane hemel, op deze wijze spreekt over Jezus (vers 16) dan is een nieuwe vorm van eerbied bij het denken aan deze Jezus gepast.

Voor sommigen is Jezus slechts een verre figuur uit de eerste-eeuwse fantasie. Voor anderen, inclusief sommige enthousiaste christenen vandaag de dag, is Jezus de ene met wie we een persoonlijke relatie van liefdevolle intimiteit kunnen krijgen. Johannes zou het eens zijn met dat laatste, maar hij zou waarschuwen tegen de gedachte dat Jezus dus een gezellige figuur is die ons louter een gelukkig gevoel vanbinnen geeft. Als we Jezus zien zoals hij is, dan zouden we niet geneigd zijn om hem te knuffelen, maar als dood aan zijn voeten vallen.

Dit visioen van Jezus (vers 12-16) leert ons verschillende dingen over de manier waarop Johannes schrijft. Zoals iemand verslag doet van een vreemde droom, zo zijn de dingen die hij zegt, alles bij elkaar, moeilijk om je voor te stellen. Het lijkt een beetje op kijken naar een surrealistisch schilderij of een serie wisselende, door de computer gegenereerde beelden. Het is geen simpel schetsje. Om te beginnen, als Johannes een stem als een bazuin hoort (vers 10), vertelt hij ons: 'Ik draaide me om, om te zien welke stem er tegen mij sprak.' Ergens klopt dit ook wel: de Jezus die hij dan ziet, is inderdaad de Stem, het levende **woord** van de vader, de ene door wie God sprak en nog spreekt. En de woorden die Jezus zelf spreekt veranderen in een zichtbaar zwaard dat uit zijn mond komt (vers 16), verwijzend naar Jesaja's profetie over zowel de komende koning (11,4) als de lijdende dienaar (49,2). Een groot deel van dit boek gaat enerzijds over gedachten die zichtbaar worden gemaakt en anderzijds over Schrift die tot leven komt. In feite is het iets wat iemand die helemaal vol is van de Schrift zou kunnen

OPENBARING 1,9-20 Jezus geopenbaard

zien in een droom, nadat hij er dagenlang over heeft gedacht en gebeden.

In dit visioen van Jezus komen twee figuren samen uit Daniël 7, een van de meest beroemde Bijbelse visioenen. (Samen met de boeken **Exodus**, Jesaja, Ezechiël en Zacharia, is Daniël een van Johannes' favorieten.) Als het lijden van Gods volk daar een hoogtepunt heeft bereikt, gaat 'de oude wijze' zitten op zijn troon in de **hemel**, en 'iemand die eruitzag als een mens' (met andere woorden, een menselijke gedaante, die Gods volk vertegenwoordigt en, ten diepste, heel met mensdom) wordt aan hem voorgesteld en krijgt een troon naast hem. In Johannes' visioen lijken deze twee figuren samen te vallen. Als we kijken naar Jezus, zo zegt hij, dan kijken we rechtstreeks, door hem heen, naar de Vader zelf.

Houd dit beeld in gedachten, met alle details. Laat je helemaal door die ogen van vuur beproeven. Beeld je in dat je naast een gigantische waterval staat, die klinkt als de donder en denk bij dat geluid aan een menselijke stem, waarvan de echo weerkaatst tegen de rotswanden en in je hoofd. Stel je vervolgens voor dat hij zijn hand uitstrekt om je aan te raken...

Ja, angst is de natuurlijke reactie. Maar zoals wel vaker, zegt Jezus ook hier: 'Wees niet bang. Het is goed. Ja, je lijdt en je volk lijdt (vers 9). Ja, het zijn vreemde, zware tijden, met wrede en hardvochtige wereldheersers die hun wil opleggen aan steden. Maar de zeven gemeenten – zeven is het getal van de volmaaktheid en de gemeenten die in vers 11 worden genoemd staan dus voor alle gemeenten wereldwijd, van alle plaatsen en tijden – moeten weten dat Jezus zelf in hun midden is, en dat de 'engelen' die hen vertegenwoordigen en voor hen zorgen in zijn rechterhand zijn.

En deze Jezus legitimeert zich als degene die dood was, maar nu en tot in eeuwigheid leeft (vers 18). Het is alsof iemand ons toefluistert dat hij een geheime ontsnappings-

OPENBARING 1,9-20 Jezus geopenbaard

route weet uit de kerker waar we in vastzitten. ‘Ik heb de sleutels!’ fluistert hij. ‘De sleutels van de dood en van het dodenrijk – hier heb ik ze! Je hoeft je nergens meer zorgen om te maken.’

Het vereist **geloof** om dit alles te bevatten. Het vereist moed om ernaar te leven. Maar dit boek is juist geschreven om dat geloof en die moed op te roepen.

We hebben inmiddels al veel geleerd over de manier waarop Johannes schrijft en de manier waarop hij wil dat zijn lezers begrijpen wat hij zegt. Zoals bij iedere beschrijving van een droom of visioen moeten we weten dat wat hij zegt impressionistisch van aard is. Het doet geen beroep op het verstand, maar op verbeeldingskracht – die in sommige delen van onze cultuur zwaar ondergewaardeerd is en in andere juist wordt overschat. Stel je het volgende voor: hoe zou het eruitzien als het gordijn tussen hemel en aarde opeens opzijgeschoven werd en Jezus geopenbaard werd, die er al die tijd al was, maar die we of genegeerd hebben of aangepast aan onze maatstaven? Dit is het antwoord: een Jezus die ons compleet van ons stuk brengt, gigantisch sterk, maar ook heel zacht en zorgzaam; een Jezus in en door wie we zijn vader zien, God de schepper; een Jezus die woorden heeft gesproken, en nog steeds spreekt, die uitleggen wat er gaande is in het heden en waarschuwen over wat er zal gebeuren in de toekomst (vers 19).

Johannes bevindt zich, zo ontdekken we hier (vers 9), op het eiland dat Patmos wordt genoemd. Dat ligt zo’n 56 kilometer uit de kust van zuidwestelijk Turkije. Hij is daar ‘omdat hij over God had gesproken en van Jezus had getuigd’; waarschijnlijk betekent dit dat de autoriteiten hem daarheen verbannen hadden, als straf voor zijn onverschrokken prediking, en om ervoor te zorgen dat zijn werk geen verder effect zou hebben. Het gevolg was echter het tegenovergestelde. De verbanning gaf hem de tijd om te bidden en na te denken en om nu ook het meest krachtige

OPENBARING 2,1-7 De brief aan Efeze

visioen van Gods macht en liefde te ontvangen. Hij is nog steeds, zo zegt hij, deelgenoot van de gemeenten in ellende, in het **koninkrijk** en in standvastigheid door Jezus (vers 9). Een vreemde combinatie, zou je denken. Hoe kan het ‘koninkrijk’ – wat duidt op de soevereine heerschappij – samengaan met lijden en standvastigheid? Daar draait het nu juist om in dit boek. Jezus zelf behaalde de overwinning door zijn lijden, en dus moet ook zijn volk dat doen.

OPENBARING 2,1-7

De brief aan Efeze

¹Schrijf aan de engel van de gemeente in Efeze:

“Dit zegt hij die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt en tussen de zeven gouden lampenstandaards verblijft: ²Ik weet wat u doet, hoe u zich inzet en standhoudt, en dat u boosdoeners niet verdraagt. Zo hebt u mensen die beweren dat ze apostelen zijn, op de proef gesteld en als leugenaars ontmaskerd. ³U bent standvastig en hebt veel verdragen omwille van mijn naam, zonder te verslapen. ⁴Maar dit heb ik tegen u: u hebt de liefde van weleer opgegeven. ⁵Bedenk van welke hoogte u gevallen bent. Breek met het leven dat u nu leidt en doe weer als vroeger. Anders kom ik naar u toe en neem ik, als u geen berouw toont, uw lampenstandaard van zijn plaats. ⁶Het pleit echter voor u dat u net als ik de praktijken van de Nikolaiëten verafschuwt.

⁷Wie oren heeft, moet horen wat de Geest tegen de gemeenten zegt. Wie overwint zal ik laten eten van de levensboom die in Gods paradijs staat.”

De eerste keer dat ik Efeze bezocht, was ik onder de indruk van de afmetingen. Gigantische gebouwen staan er nog steeds, daterend uit de eerste eeuw en nog daarvoor. Het amfitheater alleen al beneemt je de adem. Straten, huizen,

OPENBARING 2,1-7 De brief aan Efeze

winkels; je krijgt een heel goed beeld van hoe het leven destijds was. Er is een begraafplaats voor gladiatoren, zo kun je zien hoe een deel van de bevolking zijn vrije tijd doorbracht. De tempel van Artemis (de Griekse naam voor de Romeinse godin Diana) was een van de wereldwonderen, en als de Romeinen hun tempels voor Rome en de keizer bouwden dan zorgden ze er wel voor dat ze dicht in de buurt van de gigantische tempel van Artemis bleven. De bevolking van de stad wordt in de eerste eeuw geschat op ongeveer een kwart miljoen. Het was de hoofdstad van het gebied, de belangrijkste stad in heel West-Turkije.

Het enige wat je vandaag de dag niet vindt in Efeze of in de omliggende moderne steden en dorpen, is een levende kerk. Op zich lijkt dat wellicht niet vreemd. Maar Efeze was een van de belangrijkste centra van het vroege christendom. Aan het begin van de tweede eeuw hielden christelijke schrijvers Efeze hoog als een groot voorbeeld van christelijk **geloof, leven** en getuigenis. Een aantal eeuwen lang behield de stad deze vooraanstaande positie, en een van de grote vijfde-eeuwse concilies werd daar gehouden (431 n. Chr.) Archeologen hebben een kerkgebouw in de stad gevonden waar de vergadering wellicht heeft plaatsgevonden. Maar nogmaals: vandaag de dag zijn er geen actieve gemeenten meer te vinden. Als er al christenen zijn, dan verbergen ze zich.

Voor Johannes' toehoorders zou zo iets bijna ondenkbaar zijn geweest, zoals het voor ons is om je voor te stellen dat onze grote kerkgebouwen leegstaan of tot ruïnes vervallen zijn, zonder dat er een nieuwe christelijke **gemeenschap** voor in de plaats is gekomen. Maar in vers 5 waarschuwt Jezus exact voor zo'n verwoesting van een plek waar eens een bloeiend christelijk getuigenis was, maar nu niets meer: ik neem 'als u geen berouw toont, uw lampenstandaard van zijn plaats'. Zoals vaak in deze brieven is dat een ernstige waarschuwing.

OPENBARING 2,1-7 De brief aan Efeze

De zeven brieven, waarvan dit de eerste is, zijn scherpe en gerichte waarschuwingen aan de gemeenten in kwestie, en door hen heen, aan veel andere christelijke groeperingen die zich al in dat gebied bevonden – en aan alle anderen, toen en nu, die mee willen luisteren naar wat de verrezen Heer te zeggen heeft. De brieven hebben allemaal dezelfde opbouw. Ze beginnen met een herinnering aan een bepaald aspect uit de beschrijving van Jezus in hoofdstuk 1. Vervolgens wordt de gemeente gefeliciteerd met wat er goed gaat (alleen in Laodicea valt er niets te prijzen), en dan volgt een waarschuwing over wat er verkeerd gaat (alleen op Smyrna en Filadelfia valt niets aan te merken). De brieven eindigen ten slotte met een ernstige waarschuwing en belofte: de **Geest** spreekt tot de gemeenten, en roept christenen op om te ‘overwinnen’, en belooft hun een onderdeel van de heerlijke toekomst die God voor hen in petto heeft. We moeten niet denken dat *alleen* christenen in Efeze het recht hebben om te eten van de boom des levens, of dat de christenen in Smyrna als *enigen* de belofte ontvangen dat ze zullen ontkomen aan de tweede dood, enzovoorts. Al deze beloften en al deze waarschuwingen zijn bestemd voor alle gemeenten.

Tegelijk is Johannes zich er terdege van bewust dat er zeker verschillen zijn. De couleur locale in de brieven is heel opvallend, en in het geval van Efeze valt met name één aspect op. De grote tempel van Artemis maakt deel uit van een groot domein, waarin ook een prachtige tuin was die ingericht was rond een specifieke boom die niet alleen een heilige plek was, maar ook het middelpunt vormde van een toevluchtsoord. Deze boom komt zelfs voor op sommige stadsmunten. Misdadigers die zich binnen een bepaalde afstand van de boom bevonden, konden niet gevangen worden genomen of gestraft. Het is dus niet toevallig dat deze brief eindigt met de belofte dat God ook een ‘paradijs’ heeft met in het midden daarvan een ‘levensboom’.

Maar Gods ‘paradijs’ is geen toevluchtsoord voor misda-

OPENBARING 2,1-7 De brief aan Efeze

digers die geen berouw tonen. Het is de plek waar 'wie berouw toont' (vers 5) en 'wie overwint' (vers 7) het recht zullen hebben om te eten van de boom en zo 'leven' te verkrijgen van het soort dat God altijd had bedoeld voor zijn menselijke schepsels maar dat ze, tot nu toe, verspeeld hebben door hun zonde. Per slot van rekening stond 'de levensboom' in de oorspronkelijke tuin (Genesis 2,9; 3,22) en zal hij in veelvoud worden geplant in de 'stadstuin', het nieuwe Jeruzalem (Openbaring 22,2).

Maar nu lopen we op de zaken vooruit. De brief opent met de oproep aan de gemeente in Efeze, het duidelijkst zichtbare centrum van de macht in die regio, om niet te vergeten dat Jezus de soevereine ene is die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt. Als Jezus kijkt naar de christenen in Efeze, dan is hij blij: ze hebben hard gewerkt, zijn standvastig geweest onder dreiging en vervolging (vers 3), en hebben een duidelijke lijn getrokken tussen wie echt Jezus volgen en wie dat niet doen (vers 2). Als er mensen langskwamen die zich voordeden als '**apostelen**', keken ze dwars door hen heen. Wij weten niet wie deze mensen waren, maar de eerste christenen lijken veel gereisd te hebben, en het is zeer goed mogelijk dat anderen, die zagen wat er plaatsvond, op kwamen dagen en gebruik probeerden te maken van hun gastvrijheid en de mogelijkheid om een nieuwe leer te brengen. De Efeziërs wilden er niets mee te maken hebben.

Alles goed en wel: zoals kerkelijk werkers weten, is het vaak een kwestie van op eieren lopen. Een groep die zich terecht zorgen maakt over de waarheid van het evangelie vergeet maar al te gemakkelijk dat liefde de kern van het evangelie vormt. De Efeziërs waren ook in die val gestapt: 'U hebt de liefde van weleer opgegeven' (vers 4). Dat kan verwijzen naar hun liefde voor Jezus zelf, en die moet altijd veiliggesteld worden en centraal staan. Maar hier is er overduidelijk sprake van dingen die mensen doen: 'Breek met

OPENBARING 2,1-7 De brief aan Efeze

het leven dat u nu leidt,' zegt Jezus, 'en doe weer als vroeger.' 'Liefde', in christelijke betekenis, is iets wat je doet, door gastvrijheid te betonen en praktische hulp aan mensen in nood, vooral aan andere christenen die arm, ziek of hongerig zijn. Dat was het hoofdkenmerk van de vroege kerk. Geen enkele andere niet-etnische groep had zich ooit zo gedragen. 'Liefde' van dit soort, die (zo zouden ze hebben gezegd) Gods eigen zelfopofferende liefde weerspiegelde, was zowel de beste uitdrukking van als het beste visitekaartje voor geloof in deze God.

Dit vergeten we maar al te snel. Voor we het weten leiden we een vaag, gemakkelijk leventje, waarin onze behoeften op de eerste plaats komen en, soms, ook op de laatste. De gemeente van Efeze moet wakker worden, om zich te herinneren hoe het ooit was, om te breken met het leven dat ze nu leidt en op haar schreden terug te keren.

Op dit punt gekomen geeft de brief opnieuw positief commentaar. Ditmaal is het echter iets wat moeilijk te begrijpen is voor ons: de gemeente in Efeze weigert om 'de Nikolaiëten' te tolereren. Deze mensen duiken ook op in de brief aan Pergamum (vers 15), waar opnieuw niets vermeld staat over wie zij waren of wat ze leerden (daar draait het om in de brief aan Pergamum) en deden (daar draait het om in deze brief). Verschillende keren heeft men, in de oude kerk en in de moderne wetenschap, geprobeerd om erachter te komen hoe het zit, zonder enig resultaat. Het belangrijkste dat we kunnen destilleren uit deze opmerking over de 'Nikolaiëten' is dat de kerk altijd op haar hoede moet zijn voor individuen of groeperingen die vreemde, nieuwe ideeën onderwijzen of vreemde, nieuwe praktijken introduceren. Dat betekent niet dat God nooit iets nieuws aan de kerk wil doorgeven; verre van dat. Maar deze nieuwe dingen komen voort uit biddende, geestvervulde bestudering van de Schriften, niet louter uit vernieuwingsgezindheid.

Waarom benadrukken de brieven het belang om te over-

OPENBARING 2,8-11 De brief aan Smyrna

winnen (vers 7)? Als je alle verwijzingen in het boek naast elkaar legt, dan krijg je een helder antwoord. De belangrijkste beproeving voor de eerste gemeenten is de dreiging van vervolging door heidenen. Inderdaad, deze zeven brieven lijken onder andere geschreven te zijn om deze gemeenten voor te bereiden op wat hun nog te wachten staat. Ze moeten 'overwinnen', niet door terug te vechten maar door Jezus zelf te volgen, die de overwinning behaalde door zelf geduldig te lijden. Sommige leden van deze gemeenten zullen lijden. Sommige zullen sterven. Iedereen moet geduldig getuigen van Jezus om zo de kwade machten te overwinnen die hen omringen en bedreigen.

OPENBARING 2,8-11

De brief aan Smyrna

⁸Schrijf aan de engel van de gemeente in Smyrna:

“Dit zegt hij die de eerste en de laatste is, die dood was en nu leeft:

⁹Ik weet van de ellende en de armoede waarin u verkeert, hoewel u rijk bent. Ik weet hoe u belasterd wordt door mensen die zich Joden noemen en het niet zijn, maar bij Satan horen. ¹⁰Wees niet bang voor wat u nog te wachten staat. Sommigen van u zullen door de duivel in de gevangenis worden gegooid, en zo op de proef worden gesteld; tien dagen lang zult u het zwaar te verduren hebben. Wees trouw tot in de dood, dan zal ik u als lauwerkrans het leven geven.

¹¹Wie oren heeft, moet horen wat de Geest tegen de gemeenten zegt. Wie overwint zal van de tweede dood geen schade ondervinden.”

Een paar jaar geleden was ik betrokken bij een serie radio-uitzendingen waarin mensen met allerlei achtergronden een uur lang bij elkaar kwamen om ingewikkelde en uitdagende

OPENBARING 2,8-11 De brief aan Smyrna

onderwerpen uit de actualiteit te bespreken. Omdat dit programma gemaakt werd door de BBC was er een aantal huisregels. Zo mochten we bijvoorbeeld niet bepaalde specifieke merknamen noemen in de uitzending, omdat de publieke omroep niet adverteert.

Ik had echter niet verwacht dat ik een reprimande zou krijgen voor het simpelweg beantwoorden van een vraag. Een luisteraar had aan het panel gevraagd: 'Als u zelf uw religie zou mogen uitkiezen, wat zou u dan kiezen en waarom?' Omdat ik binnen het panel de enige was die duidelijk 'religieus' was, vroeg de gespreksleider mij om als eerste het woord te nemen (elke panellid kreeg zo'n vijftig seconden om het gesprek te openen en vervolgens spraken we samen verder). In mijn vijftig seconden probeerde ik drie dingen duidelijk te maken. Allereerst zei ik dat het christendom niet echt een 'religie' is, in de betekenis die mensen daar vandaag de dag aan geven. Het is veel groter, veel allesomvattender. Vervolgens legde ik uit dat bijna niemand zijn geloof echt 'kiest', zoals iemand in een supermarkt een specifiek merk soep uitzoekt. Vervolgens legde ik uit waarom ik, gegeven dit alles, voor de waarheid van het christelijk geloof zou kiezen en voor het positieve, helende, **levengevende** effect ervan.

Ik had nog maar een paar woorden gezegd binnen het derde onderdeel, waarin de vraag werd beantwoord, toen ik onderbroken werd door de gespreksleider. 'O Tom,' zei ze, 'zoiets kan je niet zeggen in de uitzending. Dat is bekeeringstaal.' Gelukkig kreeg ik steun van de rest van het panel – ik denk dat het allemaal atheïsten of op z'n minst agnosten waren. Natuurlijk moest ik de kans krijgen dit te zeggen, vonden ze. Men had mij een vraag gesteld en die moest ik kunnen beantwoorden! Ondanks de voorspelbare reactie van een doorgewinterde BBC-laten-we-neutraal-blijven-over-allesprogrammamaker, mocht ik dus verdergaan.

Ik vertel dit, omdat onze wereld vandaag de dag, in ieder

OPENBARING 2,8-11 De brief aan Smyrna

geval in het Westen, geworden is zoals die medewerker van de BBC: paranoïde als het gaat om iedere claim dat we de waarheid zouden kennen maar ook om de gedachte dat iemand anders die wellicht niet kent. Vandaag nog ving ik een fragment op van een radioprogramma waarin men zich in allerlei bochten wrong om uit te leggen in welke lastige positie moslimkinderen op Britse scholen zich bevinden tijdens de ramadan, en het daaruit voortvloeiende dilemma voor lokale gemeenschappen en kranten die commentaar geven op de houding van de scholen. We zijn hypergevoelig als het gaat om zulke zaken, zoals iemand met pijnlijke tenen hypergevoelig is als iemand ook maar in de buurt van zijn voeten komt.

En dan lezen we het Nieuwe Testament... en vinden we teksten als deze: 'Ik weet hoe u belasterd wordt door mensen die zich Joden noemen en het niet zijn.' We deinzen terug. Hoe durft iemand zulke dingen te zeggen? Maar de echte wereld (in tegenstelling tot de fantasiewereld van iemand die alles relativeert) kent zijn scherpe randjes, moeilijke vragen, taaie discussies. En in de vroege kerk, die door-en-door Joods was, werden de moeilijkste vragen gewoon gesteld, zoals we al zagen bij Paulus. Wie zijn de kinderen van Abraham? Behoren die allemaal tot zijn fysieke familie (en als dat zo is, hoe zit het dan met de afstammelingen van Ismaël en Esau?) of tot de grotere, wereldwijde familie die God beloofde aan Abraham? Het was met name de ergernis over een gemeenschap die het tweede antwoord gaf (Abrahams familie bestaat nu uit meerdere nationaliteiten) die ertoe leidde dat Saulus van Tarsus de vroege christenen hevig vervolgde. Vervolgens kwam hij dezelfde problemen tegen toen hij overstapte naar het andere kamp. Maar, als we kijken naar andere Joodse vernieuwingsbewegingen uit dezelfde periode, zoals die van Qumran, was dit ten diepste een strijd *binnen* het Jodendom, niet *tegen* het Jodendom. De vroege kerk hield stevig vast aan de oude Joodse ver-

BIJBELSTUDIEGIDS

Suggesties voor persoonlijke Bijbelstudie

1. Bid aan het begin van elke studie dat God tot je zal spreken door zijn Woord.
2. Lees de inleiding van de studie en beantwoord de Opening-vraag die erbij hoort. Deze vraag is bedoeld om je te helpen in het thema van de studie te duiken.
3. Lees en herlees het Bijbelgedeelte dat je gaat bestuderen. Elke studie is erop gericht je te helpen na te denken over de betekenis van het gedeelte binnen de context waarin het staat.
4. Schrijf je antwoorden op in een persoonlijk aantekeningenboekje of een dagboek. Elke studie bevat drie typen vragen: observatievragen, die ingaan op de feiten in het gedeelte, interpretatievragen, die de betekenis van het gedeelte verder onderzoeken, en toepassingsvragen, die je zullen helpen ontdekken wat de implicaties van de tekst zijn voor het groeien in Christus. Het uitschrijven van je antwoorden kan meer helderheid en een dieper begrip opleveren over jezelf en Gods Woord.
5. Gebruik de richtlijnen in het Gebed-gedeelte om je op God te richten, hem te danken voor wat je hebt geleerd en te bidden over de toepassingen die je bedacht hebt.

Suggesties voor kringleden

1. Bereid je voor. Gebruik de tips voor persoonlijke Bijbelstudie die hierboven genoemd worden. Je zult ontdekken dat zorgvuldige voorbereiding je tijd in de kring en het gesprek met hen enorm zal verrijken.
2. Wees bereid om mee te doen in het gesprek. De leider van jouw kring zal niet gaan preken. In plaats daarvan zal hij of zij de vragen die in deze studiegids staan met je doornemen en de kringleden aanmoedigen met elkaar te bespreken wat ze geleerd hebben.
3. Blijf bij het onderwerp dat besproken wordt. Deze Bijbelstudies richten zich op een specifiek Bijbelgedeelte. Vermijd zo veel

BIJBELSTUDIEGIDS

mogelijk te verwijzen naar andere gedeelten of bronnen buiten de Bijbel. Dit geeft iedereen de ruimte om op hetzelfde niveau mee te doen en het biedt de kans voor diepgaande studie.

4. Wees gevoelig ten opzichte van de andere kringleden. Luister aandachtig wanneer zij vertellen wat ze hebben geleerd. Hun inzichten zouden je best eens kunnen verrassen! Bij elke vraag zijn verscheidene antwoorden mogelijk. Veel vragen hebben niet een 'juist' antwoord, met name als het gaat om betekenis- of toepassingsvragen. De vragen zijn juist bedoeld om ons te dwingen het gedeelte nog verder en dieper te onderzoeken. Probeer wat je zegt te laten aansluiten bij de opmerkingen van anderen. Bemoedig en bevestig de anderen zo vaak mogelijk. Dit zal de meer terughoudende kringleden aanmoedigen mee te doen.
5. Let op dat je het gesprek niet gaan overheersen. We willen soms zo graag onze gedachten delen, dat we anderen te weinig kans bieden te reageren. Doe zeker mee! Maar geef anderen ook de ruimte dat te doen.
6. Verwacht dat God je iets gaat leren, door het gedeelte dat je bespreekt en door de andere kringleden heen. Bid dat je zult genieten van de tijd met elkaar en dat je er wat aan hebt, maar bid ook dat de studie tot gevolg zal hebben dat er actie ondernomen wordt, door jezelf en/of door de kring.
7. Het is voor groepen en kringen nuttig een paar basisrichtlijnen te volgen. Deze richtlijnen, die je kunt aanpassen aan je specifieke situatie, moeten aan het begin van de eerste bijeenkomst worden voorgelezen.
 - a. Alles wat in de kring gezegd wordt, is vertrouwelijk en zal niet buiten de kring besproken worden, tenzij er specifiek toestemming voor gegeven is.
 - b. We geven iedereen de tijd om te praten en iets te delen, zolang hij of zij zich daar gemakkelijk bij voelt.
 - c. We zullen over onszelf en onze omstandigheden praten, en gesprekken over anderen vermijden.
 - d. We zullen aandachtig naar elkaar luisteren.
 - e. We zullen erg voorzichtig en terughoudend zijn in het geven van advies.

Aanvullende richtlijnen voor de kringleider vind je achter in dit hoofdstuk.

1. Openbaring 1

Opening

Heb je weleens te lang in de zon gekeken? Wat was het gevolg?

Studie

1. Lees *Openbaring 1,1-8*. Over wie gaat dit boek en wat komen we in deze eerste verzen over hem te weten?
2. Wat betekent het dat dit boek dient als een 'getuigenis' (vers 2)?
3. Zelfs in deze korte opening slaagt Johannes erin om veel te onthullen over wat hij gelooft over God en Jezus en over het goddelijke plan. God is de Almachtige, het begin en het einde. Andere 'heren' en heersers zullen aanspraak maken op vergelijkbare titels, maar er is slechts één God die daar recht op heeft.
Welke andere 'heren' in je eigen leven maken aanspraak op de titel 'Almachtige' terwijl die – zoals Johannes hier getuigt – in werkelijkheid aan God alleen toebehoort?
4. Lees *Openbaring 1, 9-20*. Waar is Johannes als hij deze brief schrijft en waarom is hij daar?
5. Waarom zou dat belangrijk zijn om te weten voor Johannes' oorspronkelijke lezers?
6. Door de verbanning had Johannes tijd om te bidden, na te denken en nu het meest krachtige visioen van Gods macht en liefde te ontvangen. Hoe heb jij Gods macht en liefde ervaren in verdrietige en moeitevulle omstandigheden?
7. Wat ziet Johannes als hij zich omdraait om te zien wie er tot hem spreekt (vers 12-16)?
8. In dit visioen van Jezus komen twee figuren samen uit een van de meest beroemde Bijbelse visioenen, namelijk Daniël 7. Als het lijden

BIJBELSTUDIEGIDS

van Gods volk daar een hoogtepunt heeft bereikt, gaat ‘de oude wijze’ zitten op zijn troon in de hemel, en ‘iemand die eruitzag als een mens’ (met andere woorden, een menselijke gedaante die Gods volk vertegenwoordigt en, ten diepste, heel met mensdom) wordt aan hem voorgesteld en krijgt een troon naast hem. In Johannes’ visioen lijken deze twee figuren samen te vallen. Als we kijken naar Jezus, zo zegt hij, dan zien we door hem heen rechtstreeks de vader.

Waarom is het belangrijk voor ons dat degene die de mensheid vertegenwoordigt en de God die heerst over alles samenkomen in de persoon van Jezus?

9. Wat is Johannes’ reactie als hij dit visioen van ‘iemand die eruitzag als een mens’ te midden van de lampenstandaards ziet (vers 17)?

10. Waarom benadrukt Jezus dat hij ‘degene die leeft’ is, die ‘de sleutels van het dodenrijk’ heeft (vers 17-18)?

11. Zeven is het getal van de volheid en de zeven gemeenten in vers 11 staan voor de gemeenten van alle tijden en plaatsen. De zeven gemeenten moeten weten dat Jezus zelf in hun midden is, en dat de ‘engelen’ die hen vertegenwoordigen en voor elk van hen zorgen in zijn rechterhand zijn.

Hoe zou dit visioen van Jezus te midden van de gemeenten de lijdende gelovigen uit de eerste eeuw getroost kunnen hebben?

12. Hoe troost het ons vandaag de dag?

Gebed

Houd het beeld van Jezus – in al zijn details – in gedachten. Laat je helemaal beproeven door die ogen van vuur. Beeld je in dat je naast een gigantische waterval staat waarvan het geluid is als aanhoudende donder en stel je dat geluid voor als de stem van een mens, die echoot over de heuvels en in je hoofd. En stel je vervolgens voor hoe hij zijn hand uitstrekt en je aanraakt en hoe zijn stem deze woorden spreekt, ‘Wees niet bang.’ Vind troost in zijn nabijheid. Dank hem dat hij zichzelf aan je openbaart en vraag om ogen die hem zien zoals hij echt is.

2. Openbaring 2

Opening

Aarzel je soms om open te zijn over de dingen die je echt gelooft, omdat je bang bent iemand voor het hoofd te stoten? Vertel daar eens wat meer over.

Studie

1. Lees *Openbaring 2,1-7*. Welke woorden van lof, waarschuwing en belofte worden gezegd tegen de gemeente in Efeze?
2. De gelovigen in Efeze hebben een duidelijke lijn getrokken tussen degenen die echt Jezus volgen en degenen die dat niet doen (vers 2). Zoals alle kerkelijk werkers weten, kan een groep die met recht bezorgd is over de waarheid van het evangelie al te snel vergeten dat liefde de kern van het evangelie vormt. Wat kunnen we doen om dit wankele evenwicht tussen waarheid en liefde in onze gemeenten te bewaren?
3. Lees *Openbaring 2,8-11*. In de gemeente van Smyrna vindt de Heer niets om te veroordelen. Wat lijkt de belangrijkste boodschap van deze brief?
4. De Joodse synagoge in Smyrna is een 'synagoge van de satan' (HSV) geworden – niet op een vage, algemene, beledigende manier, maar in de veel scherper omlinjende zin dat, zoals 'Satan' letterlijk 'de aanklager is' de synagoge in de stad de christenen heeft 'aangeklaagd' wegens allerlei vormen van kwaad. Wat is het advies van de Heer aan de gemeente van Smyrna als het gaat om het reageren op zulke aanklachten en de gevolgen daarvan (vers 10)?
5. Hoe kunnen we de belofte van vers 11 ter harte nemen en leven als mensen die weten dat de 'tweede dood' de gelovigen geen schade kan toebrengen?

BIJBELSTUDIEGIDS

6. Lees *Openbaring 2,12-17*. Wat zegt de Heer in deze brief over de stad Pergamum (vers 13)?
7. Waarom was het wellicht extra moeilijk om christen te zijn in zo'n stad?
8. Het probleem in Pergamum is dat een groot deel van de gemeente haar scherpste is verloren, haar vermogen om nee te zeggen tegen de omringende cultuur. Voor deze mensen heeft Jezus een ernstige boodschap. Hoe nemen we deze waarschuwing serieus en geven we niet toe aan sociale druk die ons wegvoert van het trouw en zuiver volgen van Jezus?
9. Lees *Openbaring 2,18-29*. Johannes prijst de gemeente van Tyatira, maar geeft ook kritiek (vers 19-20). Waarom heeft de gemeente beide nodig?
10. In de vorige brief werd het probleem van de kerk in Pergamum aan de orde gesteld door een toespeling op een bekende Bijbelfiguur, Bileam de profeet. Deze keer speelt een andere oude slechterik dezelfde rol: Izebel, de vrouw van koning Achab, die op z'n minst een deel van de slechtheid van haar echtgenoot lijkt te hebben veroorzaakt. Hun verhaal vinden we in 1 Koningen 16-22, eindigend met Achabs dood; Izebels eigen verhaal vindt zijn onplezierige einde in 2 Koningen 9. Izebel was, net als de vrouwen uit Moab die Bileam en Balak gebruikten om de Israëlitische mannen weg te leiden bij de zuivere aanbidding van Jahweh, een buitenlandse vrouw die de verering van Baäl, een vijandelijke god, introduceerde aan Israël. Dat vormde het hart van veel meer slechts, opgesomd in 2 Koningen 9,22 zoals 'losbandige praktijken en toverkunsten'.
Wat zou de oorzaak geweest kunnen zijn dat gelovigen in Tyatira ten prooi vielen aan deze vorm van verleiding?
11. Welke vergelijkbare beproevingen ondervindt de kerk in het algemeen of jouw eigen gemeenschap vandaag de dag?
12. Hoe zouden we, met het oog op deze dingen, 'vast kunnen houden' (vers 25)?

BIJBELSTUDIEGIDS

Gebed

Dank de Heer voor de manier waarop hij ons – en al zijn gemeenten waar ook ter wereld - zowel bemoedigt als berispt, zodat we als zijn volk op een goede manier kunnen leven in de wereld. Vraag hem om kracht om je vast te houden aan hem, ook als je geconfronteerd wordt met grote verleiding om af te dwalen van zijn waarheid en liefde. Bid dat je bij diegenen mag horen die ‘overwinnen’ en dat je de vervulling van Gods beloften mag ervaren.

3. Openbaring 3

Opening

Welke gebeurtenissen in het nabije verleden in je gezin, je kerk of je land hebben blijvende invloed op je leven vandaag de dag?

Studie

1. *Lees Openbaring 3,1-6.* Welke aanklachten zijn er tegen de gemeente in Sardes (vers 1-2)?
2. Wat betekent het dat de werken van deze gemeente ‘niet vol’ zijn in Gods ogen?
3. De inwoners van Sardes wisten heel goed wat er gebeurd was met hun stad zeshonderd jaar voor de boodschap van het evangelie hen bereikte. Lange tijd leek de stad een onneembare vesting. Tot er op een nacht, tijdens de regering van de beroemde koning Croesus, een leger van Perzen kwam en een weg naar binnen vond. Een moedig man klom op een deel van de steile rotswand en slaagde erin om een verrassingsaanval te doen. Omdat niemand dat verwachtte, was het resultaat des te verwoestender. Cyrus van Perzië, die in verschillende Bijbelverhalen opduikt, veroverde Sardes in 546 voor Christus: een onvergetelijk moment. Sardes bleef een belangrijke stad, maar de inwoners hadden hun lesje geleerd.

BIJBELSTUDIEGIDS

Met welke woorden van Jezus wordt de gemeente van Sardes herinnerd aan deze les uit hun geschiedenis?

4. Hoe kunnen wij de oproep om waakzaam te zijn en het overige van onze eigen werken te versterken ter harte nemen, voor het te laat is?

5. Lees *Openbaring 3,7-13*. Waarom prijst Jezus de gemeente van Filadelfia (vers 8, 10)?

6. Net als in de brief aan Smyrna zien we hier een aanwijzing dat de gemeenschap rond de synagoge haar burgerlijke status gebruikte om de voortgang van de boodschap over Israëls messias, Jezus, tegen te houden. Waarom vonden sommige Joden de boodschap van Jezus heel Joods en ervoeren anderen het juist als een aanval op het Joodse geloof?

7. Vanwege Jezus en het geschenk van de Geest, zagen de eerste christenen zichzelf als de ware tempel, de plek waar de levende God zijn woning had gemaakt. Soms werden de leiders van Jeruzalem 'pilaren' genoemd (Galaten 2,9). De metafoor ontleent haar kracht aan dit idee van de kerk als nieuwe tempel. Maar nu zijn het de gewone christenen in Filadelfia die de pilaren moeten zijn (vers 12) – in een stad die berucht is vanwege het gevaar voor aardbevingen! Waarom zouden de inwoners van Filadelfia deze belofte koesteren?

8. Toegerust met koninklijke macht heeft Jezus een deur geopend voor de christenen in Filadelfia (vers 8) en dringt hij er bij hen op aan om erdoorheen te gaan. De betekenis is bijna zeker dat ze een gelegenheid hebben gehad om niet slechts stand te houden maar ook vooruitgang te boeken, om het goede nieuws van Jezus te brengen naar de plekken en harten die nog niet bereikt waren. Welke geopende deuren geeft Jezus ons vandaag?

9. Lees *Openbaring 3,14-22*. Vaak zijn neutraliteit en matigheid in moeilijke situaties een deugd. Waarom is dat niet het geval bij de gemeente van Laodicea (vers 16)?

BIJBELSTUDIEGIDS

10. Toen een aardbeving in 61 n. Chr. grote schade toebracht aan verschillende steden in de vallei van Lycus, ten zuiden van Filadelfia, was er een stad in staat om de keizerlijke hulp te weigeren. Dat getuigde van veel trots. De meesten zouden maar al te graag zijn ingegaan op dat aanbod. Maar Laodicea dacht wel zonder te kunnen. Nee dank u, we zijn rijk genoeg. Blijkbaar had de zelfgenoegzame, welgestelde houding van de stad als geheel ook haar uitwerking op de christenen. Hoe werden de christenen in Laodicea verblind door hun rijkdom?

11. Op welke manier worden wij sterk beïnvloed door de houding en mening van de mensen om ons heen?

12. Wat betekent het voor jou dat Jezus komt en gaat zitten en een maaltijd houdt met degenen die naar zijn stem luisteren (vers 20)?

Gebed

Deze brieven geven ons mogelijkheden om te belijden hoe we tekortgeschoten zijn in onze roeping als christenen en om ons vertrouwen op Gods beloften voor ons te vernieuwen. Denk na over de tekortkomingen van deze gemeenten – de onvolledigheid van hun werken, het feit dat ze niet zien hoe het er echt met hen voorstaat – en belijd aan God de manier waarop je eigen tekortkomingen je ervan weerhouden om helemaal mee te doen aan de vreugdevolle getuigenis van Christus. Dank God voor de heerlijke beloften die hij heeft gedaan en neem jezelf voor om hem opnieuw volledig te vertrouwen.

4. Openbaring 4

Opening

Hoe zou je, vanuit je ervaring met eigen huisdieren of andere dieren, het verschil tussen dier en mens omschrijven? Wat zijn de belangrijkste overeenkomsten en verschillen?

BIJBELSTUDIEGIDS

Studie

1. Lees *Openbaring 4,1-5*. Wat wordt er bedoeld met de uitnodiging die Johannes krijgt (vers 1)?
2. ‘Hemel’ en ‘aarde’ zijn in de Bijbel niet gescheiden door een grote kloof, zoals in veel populaire beeldspraak. De hemel, Gods wereld, is hier, dicht bij ons, samenvallend met onze gewone werkelijkheid. Hoe vormt dit besef je denken over de ‘deur in de hemel’ die Johannes ziet?
3. Welk verschil maakt het voor je dagelijks geloofsleven als je van harte gelooft dat Gods wereld uiteindelijk helemaal niet zo ver weg is?
4. Neem even de tijd om Genesis 9,8-13 te lezen en te overdenken. Waarom is het belangrijk dat Johannes schrijft dat de regenboog (vers 3 uit het gedeelte dat we nu behandelen) zichtbaar is in de troonzaal – als een kring om de plek zelf waar God zetelt en regeert over de aarde?
5. Wie zitten op de tronen die om Gods troon heen staan en waarom zijn het er vierentwintig?
6. Achter allerlei worstelingen en moeiten van gewone christenen bevindt zich de troonzaal, waarin de schepper en Heer van de wereld oppermachtig is. Neem de tijd om na te denken over Johannes’ visioen van deze werkelijkheid. Hoe helpt het jou om je huidige omstandigheden beter te begrijpen?
7. Lees *Openbaring 4,6-11*. Hoe beschrijft Johannes de vier wezens die de troon omringen (vers 6-8)?
8. Tot tweemaal toe vertelt Johannes ons dat deze wezens ‘een en al oog’ zijn (vers 6, 8). Wat wordt bedoeld met dit beeld?
9. Welke eigenschappen van God benadrukken de wezens in hun loflied (vers 8)?

BIJBELSTUDIEGIDS

10. Als je kijkt naar het lied van de oudsten (vers 11), waarom komt God dan alle lof toe?

11. Wat kunnen we leren uit dit gedeelte over het prijzen van God als schepper van alle dingen voor ons persoonlijk gebed en onze gemeenschappelijke aanbidding?

12. Mensen hebben het vermogen om na te denken, om te begrijpen wat er gebeurt. En om dat begrip ook uit te drukken in aanbidding. Hoe zouden we bewuster ons denken over God kunnen gebruiken als inspiratie voor onze aanbidding?

Gebed

Heel de schepping aanbidt God; wij mensen worden geroepen om hem te aanbidden met ons verstand maar ook met ons hart, om te erkennen dat hij alle lof waard is als de schepper van alle dingen. Neem de tijd om God te danken en te loven voor de specifieke redenen waarom hij onze lofprijzing waard is, waarbij je vooral let op de wonderen van zijn werk als schepper.

5. Openbaring 5

Opening

Heeft iemand je weleens gevraagd om iets te doen of iets te geven, terwijl je het gevoel had dat je daar het recht niet toe had? Hoe reageerde je?

Studie

1. Lees *Openbaring 5,1-7*. Wat ziet Johannes in de rechterhand van degene die op de troon zit en hoe beschrijft hij dat (vers 1)?
2. We vermoeden terecht dat de boekrol Gods geheime plan bevat om de wereldvernietigende projecten die al zo ver gevorderd zijn teniet te doen en omver te werpen, en om in plaats daarvan een